ספרי׳ — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

שער
ראשון

מאמר

מוצאי ש״פ נח
ה׳תשל״ח

מאת

כבוד קדושת

אדמו״ר מנחם מענדל שליט״א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

הוצאה ששית

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים״

770 איסטערן פארקווי ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושלש לבריאה
הי׳ תהא שנת נפלאות גדולות
צדי״ק שנה לכ״ק אדמו״ר שליט״א

בזה הננו מוציאים לאור מאמר ד"ה מים רבים ושיחה מכ"ק אדמו"ר שליט"א, שאמרם במוצאי שבת פרשת נח שנה זו.*

מערכת „אוצר החסידים"

ד' מ"ח הי'תשל"ח. ברוקלין, נ.
שנת השבעים וחמש להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א

---

*) השיחה נדפסה בלקו"ש ח"כ ע' 281.

בס"ד. מוצאי ש"פ נח – בחדרו – ה'תשל"ח

מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה גו'[1], ואיתא בדרושי רבותינו נשיאינו[2], שמים רבים הם כל טרדות הפרנסה והמחשבות שבעניני עוה"ז, ועכ"ז לא יוכלו לכבות את האהבה המסותרת שיש בכל נפש מישראל. ונהרות לא ישטפוה, שגם כאשר מחשבות הנ"ל הם מטרידות ביותר, עד שהן משוטטות במרוצה בתמידות בלי הפסק כלל, כמו הנהרות[3] שנובעים תמיד בלי הפסק ונידי ואזלי בשטף גדול[4], מ"מ לא ישטפוה להאהבה (ולא יוכלו לכבותה[5]).

ב) **וביאור** דיוק הלשון "טרדות הפרנסה", הנה כתיב[6] יגיע כפיך כי תאכל גו', וידוע הדיוק בזה[7], יגיע כפיך דוקא אבל לא יגיעת המוח והלב. והיינו דהגם אשר (מצד זה שהשפע בעוה"ז נמשכת דרך לבוש הטבע[8]) צריך להיות עשי' שבזה תתלבש השפע שלמעלה, וכמ"ש[9] וברכך הוי' אלקיך בכל אשר תעשה (דוקא), ועד שלפעמים (מצד גודל ההעלם וההסתר[10]) צריכים גם ליגיעה, מ"מ אין צריך להעסיק בעשי' זו כ"א רק את כחות החיצונים שלו, יגיע כפיך [כפים ושארי אברים החיצונים[11]], אבל לא את כחות הפנימיים והנעלים (שבמוח ולב), כי כחות אלו צריכים להיות מוקדשים לשמש את קונו, שזהו תכלית בריאתו[12]. והגם שמכיון שהשפע מתעלם ומסתתר בלבושי הטבע צריך להשתמש גם בשכלו לצורך העסק, הוא

---

1) שה"ש ח, ז.
2) תו"א ר"פ נח. תו"ח נח נח, ד ואילך. מים רבים תרל"ו (בתחלתו. פע"ה).
3) משא"כ "מים", מי הים "הם מכונסים ועומדים" (תו"א ותו"ח שבהערה הבאה).
4) תו"ח שם סב, ב. וראה גם תו"א ט, ב (ד"ה אם יתן). יו"ד, א (ד"ה וזהו הפי').
5) כ"ה בתו"א שם, ש"לא יוכלו לכבות גו'" קאי גם על "נהרות".
6) תהלים קכח, ב.
7) לקו"ת שלח מב, ד. חוקת סו, ג. ובכ"מ.
8) דרמ"צ קז, א (וראה גם שם ח, א). קונטרס ומעין מכ"ה פ"א.
9) ראה טו, יח. ובספרי שם: יכול יהא יושב ובטל• ת"ל בכל אשר תעשה.
10) להעיר, ש"בזעת אפיך תאכל לחם" (בראשית ג, יט) נתחדש לאחרי חטא עה"ד.
11) לקו"ת שלח שם.
12) קדושין בסופה.

•) כן הובא בקונט' ומעין שם ובכ"מ. ובספרי שלפנינו: יכול בטל. וביל"ש (עה"פ): יכול כשעומד ובטל כו'.

רק מה שמוכרח להעשי', אבל לא באופן דיגיעה בהתחכמות ותחבולות. ובפרט שברכת הוי' היא תעשיר[13], והעסק אינו אלא לבוש לברכת הוי' (ולא שהעסק הוא מקור פרנסתו ח"ו), הרי מובן[14], שבדוגמת הלבושים „המרבה בלבושים לא העדיף מאומה, ואדרבה[15] מקלקל יותר"[16]. וזהו דיוק הלשון „טרדות הפרנסה", דהגם שהוא במצב נמוך שיש לו טרדות הפרנסה [שזה מראה אשר אינו מתבונן כדבעי אליבי' דנפשי' שברכת הוי' היא תעשיר[17]], מ"מ, הנה גם הטרדות לא יוכלו לכבות ח"ו את האהבה המוסתרת שבכ"א מישראל.

ג) **והנה** החידוש בזה שמים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, דידוע דשרש המים רבים [שהוא טרדות הפרנסה] הוא בבחי' התהו שקדם לתיקון[18]. דזהו שנקראים מים רבים להיותם „רבים" (גם) מצד שרשם ומקורם[19]. וזהו הרבותא[20] בזה שמים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה, דהגם ששרש המים רבים והנהרות[21] הוא בבחי' התהו שקדם לתיקון (שרש נפש האלקית), מ"מ לא יוכלו לכבות ח"ו את האהבה שבנפש האלקית[22]. והטעם לזה הוא (כמ"ש לפנ"ז[23]) רשפי' רשפי אש שלהבת י־ה[24], ששרש הנשמה והאהבה מסותרת שבה הוא בעצמות אוא"ס שלמעלה גם מבחי' תהו. ששרש האהבה שבנפש האלקית הוא בבחי' שלהבת י־ה כמו שהיא קשורה וגנוזה בגחלת (רשפי אש[25]), ולמעלה יותר[26] — כמו שהוא

---

13) משלי י, כב.

14) ראה בכ"ז דרמ"צ קז, ב. קונט' ומעין שם פ"ב.

15) ראה גם לקו"ת חוקת שם: ואדרבה מחשבה מועלת. וראה גם ד"ח בהקדמה (ג, ב).

16) דרמ"צ שם.

17) דרמ"צ שם (קז, א ואילך). קונט' ומעין שם פ"ג. ד"ה וידעת תרנ"ז.

18) תו"א יו"ד, א. תו"ח שם סא, א. אוה"ת נח (כרך ג') תרט, ב.

19) להעיר, שבתהו היו אורות מרובים. וראה אוה"ת שם, שענין מים רבים הוא דוגמת ענין רשות הרבים שהוא בחי' עולם הנקודים.

20) ועד „שזהו רבותא גדולה" (תו"ח שם).

21) בתו"א שם, ש„מים רבים" ו„נהרות" הם ב' בחי' בתהו.

22) תו"ח שם.

23) שה"ש ח, ו.

24) ראה גם שהש"ר עה"פ (בסופו): שלהבת י־ה .. כאש של מעלה .. ולא המים מכבין לאש. וראה בפירוש מהרז"ו שם.

25) ראה פירוש הראב"ע לשה"ש שם (וראה גם מצודת שם): רשפי' — גחלי'. ובתיב"ע שם: גומרין דאשא (אוה"ת והמשך מים רבים שבהערה 27).

26) ראה ד"ה ואברהם זקן תרס"ו. ובכ"מ.

בבחי' צור[27] (שלמעלה מהוי'[28]), ששם הוא שרש הנשמה, כמבואר בלקו"ת[29] בפירוש הכתוב[30] והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה, שבחי' האלקים (אשר נתנה) הוא בחי' צור הנ"ל.

ד) **והנה** לא זו בלבד שאין ביכולת המים רבים הנ"ל לכבות ח"ו את האהבה של הנשמה, אלא יתירה מזו, שעל ידם נעשה יתרון בהאהבה. והוא שע"י ירידת הנשמה למטה בעוה"ז והתלבשותה במים רבים הנ"ל היא מגיעה למדריגה נעלית יותר ממדריגתה קודם ירידתה למטה[31]. [וזהו תכלית הכוונה של מים רבים הנ"ל. ולכן סו"ס אין ביכולתם לכבות את האהבה, לפי[32] שתכלית עומק כוונתם של המים רבים גופא הוא אדרבא בכדי לפעול יתרון בהאהבה[33]]. ובעבודה העילוי שנעשה בהנשמה ע"י ירידתה למטה והתלבשותה במים רבים הנ"ל הוא שבאה לענין התשובה[34]. וכידוע[35], שהנשמות קודם ירידתן לגוף הם בבחי' צדיקים גמורים, והיתרון שנעשה בהם ע"י ירידתן בגוף הוא שנעשים בבחי' בעלי תשובה, אשר במקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין[36], ויתירה מזו, שאין יכולין לעמוד בו[37], שאין זה (אפילו) ביכולת[38] שלהם. וזהו הטעם שירדה הנשמה למטה, כי ענין התשובה [הגם שאינה על עבירות דוקא, כ"א השבת הנפש למקורה ושרשה[39]] שייך דוקא כאשר אינו נמצא במקומו האמיתי (מקורו ושרשו), שאז שייך שישוב לשרשו ומקורו, בחי' והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה[40]. ומכיון שמעלת הבע"ת היא נעלית יותר ממעלת הצדיקים [ועד

---

27) אוה"ת נח שם תרכא, ב. מים רבים תרל"ו פע"ג. וראה גם אוה"ת שה"ש עה"פ (ע' תשמו).

28) ראה בארוכה לקו"ת אחרי כו, ג.

29) ר"פ האזינו (עב, א). שמע"צ פה, רע"ב.

30) קהלת יב, ז.

31) תו"א ותו"ח שבהערה 2. אוה"ת נח שם תרכב, א. מים רבים הנ"ל פע"ה ואילך.

32) והיינו, דזה שאין ביכולתם לכבות את האהבה הוא לא רק מצד שרש האהבה (כנ"ל ס"ג), אלא גם מצד "תכלית עומק כוונתם" של המים רבים גופא.

33) ראה המשך מים רבים שם.

34) ראה תו"א שם ט, א. תו"ח שם נט, סע"ד.

35) לקו"ת בלק עג, סע"א. ובכ"מ. ובלקו"ת שם, שזהו "התירוץ האמיתי" למה ירדה הנשמה לעוה"ז.

36) ברכות לד, ב.

37) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד (וגם בלקו"ת שם מובא הגירסא אינם יכולים).

38) שלמעלה מבחי' כח (המשך ר"ה תש"ג פי"ג. ועוד).

39) לקו"ת ראה כד, ד. ש"ש סו, ג. ובכ"מ.

40) לקו"ת ר"פ האזינו.

שהחילוק שביניהם הוא שלא בערך, שלכן מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד בו, כנ"ל], לכן, ע"י ענין התשובה שמתחדש בהנשמה בירידתה למטה ה"ה מתעלית יותר גם מכפי שהיתה בשרשה, בבחי' האלקים אשר נתנה[41].

ה) **והגם** ששרש הנשמות הוא בעצמותו ית' שלמעלה מכל הגילויים, וכדמוכח (גם) ממה שארז"ל[42] במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, שענין ההמלכה הוא גם על גילויים הכי נעלים (מכיון שהם ברצון ולא בהכרח ח"ו), הרי מובן שהנשמות שבהן נמלך הן למעלה מכל הגילויים[43], מ"מ שייך לומר שע"י התשובה (בירידתן למטה) נעשית בהן עלי' גם לגבי הדרגא שהי' בשרשן. ויובן זה ע"פ מ"ש הה"מ[44] בפירוש מרז"ל[45] ישראל עלו במחשבה, שהוא כמשל אדם שיש לו בן, דגם כשהבן עבר מכנגד פניו והלך מאתו, עכ"ז נחקקה הצורה של הבן במחשבה של האב. אלא שבבני אדם שייך זה דוקא במי שיש לו בן כו'. אבל אצל השי"ת שייך זה לומר אף קודם שנבראו ישראל הי' נחקק צורתם במחשבה, כמ"ש רז"ל[45] ישראל עלו במחשבה, כי אצלו ית' העבר והעתיד אחד. ומובן מזה, דזה מה שהנשמות מושרשות בעצמותו ית' ובהם נמלך כו' — הו"ע הנשמות כמו שהן בבחי' נברא (וכמו שהן יורדות למטה), ורק ש(גם) צורה זו היא חקוקה במחשבתו ית', לפי שאצלו ית' העבר והעתיד אחד. וכידוע[46] בפירוש במי נמלך כו', שזהו מה שעלה לפניו ית' התענוג שיתענג כבי' בעבודת הנשמות למטה. ועפ"ז יובן ענין העלי' שנעשה בהנשמות ע"י ירידתן למטה, הגם שגם לפני ירידתן הן מושרשות בעצמותו ית', כי זה מה שהן מושרשות בעצמותו ית' (ובהם נמלך בו') הוא מצד ידיעתו ית' שתהי' אח"כ ירידתן למטה כו' וישלימו הכוונה[47]. והגם שגם בתחלה יודעים בודאות גמורה שישלימו

---

41) ראה לקו"ת שם עב, רע"א: והתשובה היא להיות .. כמו קודם ירידתה ויתר על כן. ומ"ש והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה — ראה לקמן הערה 47.

42) רות רבה רפ"ב.

43) ד"ה העושה סוכתו תרצ"ט פ"ב. וראה גם המשך תער"ב (ח"ב) ע' תתק.

44) אר"ת (ב, ג) עה"פ נעשה אדם — הובא גם בהמשך הנ"ל ס"ע תתקב [ומהמשך הענין שם (ראה שם ריש ע' תתקג) משמע שזה שייך גם לענין במי נמלך כו'].

45) ב"ר פ"א, ד.

46) המשך ר"ה תש"ג פ"ג. ובכ"מ.

47) ועפ"ז יובן מ"ש "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה" — אף שע"י התשובה נעשית בעילוי יותר — כי גם העילוי דנשמה שע"י התשובה הוא בבחינת "האלקים אשר נתנה" (שרש הנשמות בעצמותו ית'). אלא שבתחלה הוא רק בכח, כבפנים. ועצ"ע.

הכוונה, הרי זהו בכח, ותכלית העילוי (והכוונה) הוא[48] הפועל. [וזהו גם דיוק הלשון במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים, שבהיותן בבחינת ההמלכה [שאז העילוי שלהן הוא בכח, שיודעים שישלימו הכוונה] הן בבחינת צדיקים, ולאחרי ירידתן למטה [שאז הם משלימים את הכוונה בפועל] נעשים בבחי' בעלי תשובה].

ו) **ויש** לקשר זה עם ענין ד"ויעקב הלך לדרכו" (שבמוצאי שבת פרשת נח[49]), דהגם שלאחרי חודש תשרי הוא הולך לדרכו (גם) בעניני הרשות ובעובדין דחול, ועד לבחינת מים רבים הנ"ל, מ"מ עי"ז גופא הוא מתעלה יותר, שנעשה בבחינת מהלך[50], וכלשון הכתוב[51] ויעקב הלך לדרכו. וידיעה זו [שהירידה (לדרכו בעניני הרשות וכו') היא צורך עלי'] פועלת שההליכה תהי' בשמחה ובטוב לבב [וע"ד מ"ש[52] גבי יעקב וישא יעקב רגליו גו' משנתבשר בשורה טובה כו']. וזה פועל שעבודתו תהי' בתכלית השלימות ולמעלה ממדידה והגבלה (בחי' בכל מאדך[53]), כי שמחה פורץ[54] כל הגדרים. וע"י שעובד עבודתו [בכל הג' קוין (ג' בני נח[55]) דתורה עבודה וגמ"ח] בתכלית השלימות ובשמחה ובטוב לבב, נמשך לו גם ברכת הוי' בכל המצטרך לו [בג' הענינים דבני חיי ומזוני[56]] בתכלית השלימות ובשמחה ובטוב לבב, הן ברוחניות והן בגשמיות, וברוחניות ובגשמיות גם יחד.

---

48) ראה בארוכה בהשיחה סעיף ד' ואילך (לקו"ש ח"כ ע' 269).

49) ראה בארוכה בהשיחה (שם ע' 266) סעיף ב' ואילך. ושם (ס"ג ואילך), שהחידוש שבמוצאי ש"פ נח על מוצאי שבת בראשית הוא — שאז ישנו כבר הענין ד"ויעקב הלך לדרכו" בפועל.

50) וע"ד הידוע (תו"א ל, סע"א ואילך. ובכ"מ) בענין העלי' שע"י (כללות) ירידת הנשמה למטה, שהעלי' היא מה שנעשית בבחי' מהלך.

51) ויצא לב, ב. וראה לקו"ש שם ע' 270-1.

52) ויצא כט, א. פירש"י שם. וראה לקו"ש שם ע' 272-3.

53) להעיר, שזהו (בחי' בכל מאדך) גם העילוי שנעשה ע"י ה"מים רבים" (תו"א ט, א. ובכ"מ).

54) ד"ה שמח תשמח תרנ"ז ע' 49 (סה"מ תרנ"ז ע' רכג) ואילך.

55) ג' בני נח הם בחי' חג"ת (תו"א ר"פ וישב ואוה"ת נח סג, א), ענין הג' קוין דתורה עבודה וגמ"ח.

56) ראה אוה"ת וירא (כרך ד') תשנו, סע"א ואילך.